

Organisasjon for fiskerettshavere i lakse- og
sjøaureførende vassdrag

Postadresse:	Postboks 9354 Grønland N-0135 Oslo
Kontoradresse:	Schweigaardsgate 34 C, Oslo
Telefon:	2205 4553/ 4502 1637
Telefax:	2217 1787
E-post:	post@lakseelver.no
Org nr:	971281693
Bankgiro:	8101 05 37886
Internett:	www.lakseelver.no

Fiskeri- og kystdepartementet
Pb. 8118 Dep.
0032 Oslo

deres ref; 200801258- /MAB

vår ref; 090398

Oslo; 06.03.2009

Høringsinnspill til endringer i akvakulturloven

Norske Lakseelver (NL) viser til høringsbrev fra Fiskeri- og kystdepartementet datert 23.01.09 der departementet foreslår endringer i akvakulturloven - § 6, 3. ledd og § 16, 3. ledd.

Problemet med lakselus generelt og multiresistent lus spesielt, samt en utstrakt bit for bit-utbygging av oppdrettsnæringen langs kysten de siste 10-årene, gjør at tiden er overmoden for endringer i akvakulturloven. I den forbindelse er det relevant å fremme nye hjemler for å pålegge flytting av oppdrettsanlegg av hensyn til bl.a. miljø (eks. villaks) og avgrense behandlingen av nye søknader om konsesjon bl.a. for torskeoppdrett.

Den atlantiske laksen og sjø-ørreten trues av lakselus

De siste førti årene har antallet atlantisk laks blitt redusert med hele 80 %, og denne tilbakegangen er også registrert i Norge. Av den gjenværende bestanden hører over 1/3 hjemme i norske lakseelver, og følgelig har Norge et internasjonalt ansvar i å ta vare på villaksen. Den største trusselen for villaksen er den økte dødeligheten i havfasen, og her bidrar oppdrettsnæringen med store negative påvirkninger. Eksempler på utfordringer knyttet til oppdrettsnæringen langs kysten er: lokal forurensning, forspill, rømming, båndlegging av attraktive arealer langs kysten, lakselus, resistensutvikling, sykdom som kan smitte til villfisk og utslipp av kjemikalier som påvirker havmiljøet.

Villsmolten (som ikke er vaksinert eller behandlet med lusemedikamenter) er langt mer sårbar for parasitter og predasjon enn oppdrettsfisk eller tilbakevandrende vill storlaks. Den største trusselen for mange smolt både av laks og sjø-ørret er lakselusa. Nå svømmer det nærmere 350 millioner oppdrettslaks langs hele norskekysten gjennom hele året. Dette er over 400 ganger flere oppdrettslaks enn antall villaks som vandrer tilbake til kysten. Dette har ført til et enormt antall lakselus i kyststrøkene som rammer både laks og sjø-ørret. Konsekvensen er dramatiske, og smolt med mer enn 5-10 lus blir påført sårskader av lusa som er dødelige. Fiske med færre lus får redusert immunforsvar, vokser saktere, endrer atferd, og har en

vesentlig dårligere overlevelse enn frisk smolt. Den økte laksedøden i sjøfasen er en bekreftelse på at oppdrettsnæringen ikke er bærekraftig, og det er behov for nye virkemidler for å styre næringen i en mer miljøvennlig retning.

For sjø-ørreten er situasjonen enda mer alvorlig. Mens laksen en kort periode på våren passerer de lusinfiserte kystområdene på vei ut mot storhavet, oppholder sjø-ørreten seg hele tiden i sjøen langs kysten. Med den enorme økningen av lakselus i havet, som trives minst like godt på sjø-ørreten, har det gitt en dramatisk knekk i sjø-ørretbestandene flere steder i landet. Verst er det langs kysten fra Stavanger til Nordmøre. Elva Driva som munner ut ved Sunndalsøra har fått redusert sin fangst av sjø-ørret med 90 %. Inne i Hardangerfjorden har elvene nærmest blitt tomme for både laks og sjøørret, og alle de innerste 8 lakseelvene er stengt for fisket etter laks. I Granvinselva ble det fanget over 4000 kg sjø-ørret årlig på 80-tallet, i 2008 ble det landet under 100 kg! Siden 2001 har mengden oppdrettsfisk blitt fordoblet i samme fjordsystem...

Innføring av grenseverdier ift. oppdrettsnæringas påvirkning av vill laksefisk

Framfor kun å se på lokale effekter i merdene og ved lokalitetene må det innføres naturlige indikatorer og grenseverdier. Her vil villaks og sjø-ørret være miljøbarometer for om oppdrettsnæringa er bærekraftig, og om det er grunnlag for å pålegge flytting av anlegg. Det må stilles krav om at utvandrende smolt reelt kan vandre ut i havet og vandre tilbake, og da må det være små lusetall på utvandrende smolt. Det holder ikke å vurdere gjennomsnittsverdier! Det som teller er hvor mange villfisk som kommer seg ut i havet, og som således overlever i sjøfasen. Målingene/tellingene av lakselus må også være basert på villsmolt langs hele utvandningsveien fra fjordarmer og utover kysten, og ikke kun smolt i merd. Dette fordi en utvandrende smolt blir eksponert for kontinuerlig luseangrep langs hele utvandningsveien fra elvemunningen og ut til havet, og vil være vesentlig mer eksponert enn en testsmolt på en isolert lokalitet. Det må følgelig være operative grenseverdier på ulike nivå for å ha en effektiv miljøstyring. Tilsvarende for rømming må det være en tiltaksgrense på maksimum 5 % innblanding av rømt oppdrettslaks i gytebestanden i den enkelte elv. Samtidig må det være robuste bestander i elvene som har et høstbart produksjonsoverskudd. Tilsvarende for sjø-ørret vil for tidlig tilbakevandring av fisk til elva være et tegn på at den er stresset av luseangrep, og søker til ferskvann som lusa ikke tåler. Følgelig får ikke sjø-ørreten nok mat og næring, og veksten stagnerer og sårskader kan gi dødelige følger.

Laksens hovedvandningsvei ut mot havet må beskyttes

I lakselusas tidlige larvestadier spres den svært lett med havstrømmene, og kan forflyttes opptil 100 km i døgnet. Dette gjør det svært viktig å få på plass en lovhjemmel som muliggjør flytting av oppdrettsanlegg som påvirker villaksbestander negativt.

Det er særlig villaksens hovedvandningsvei ut mot havet som må gis en ekstra beskyttelse, og dagens ordning med nasjonale laksefjorder må utvides eller suppleres med andre virkemidler dersom vi skal lykkes i å bevare villaksen i framtida. Det er derfor svært viktig at Fiskerimyndighetene vektlegger villaksen i det pågående arbeidet med restrukturering av oppdrettsnæringen. Flere anlegg og lokaliteter rett utenfor laksefjordene bør flyttes og erstattes enten med nye eller utvidelse av eksisterende villaksvennlige lokaliteter. Det må også kunne stilles krav om obligatorisk regionalt samarbeid mellom ulike oppdrettselskaper for å koordinere viktige tiltak for å redusere luseproblemet som f.eks. samordnet avlusing og brakkelegging. Brakkelegging av anlegg må også kunne innføres i kritiske perioder for villaksen. Erfaringer fra ytre kyststrøk av Trondheim viser at samordnet drift mellom store aktører gir betydelig miljøgevinster.

Behov for lovendringer

Med utgangspunkt i de store miljøutfordringene oppdrettsnæringa står overfor er det behov for lovendringer, og ny § 16, 3. ledd er et viktig grep for å kunne få en mer villaksvennlig lokalitetsfordeling. Norske Lakseelver støtter derfor FKDs lovendringsforslag, og deler også de synspunktene som kommer fram i kommentarene om at oppdrettsnæringen utøver sin virksomhet på allmennhetens avgrensa arealer i sjø. Således er ikke oppdrettslokalitetene oppdretterens egen eiendom, og det vil ikke være grunnlag for utbetaling av erstatning ved pålagt flytting. Dette er forhold som næringen selv bør håndtere internt.

Når det gjelder § 6, 3. ledd er Norske Lakseelver opptatt av mer statlig styring av all oppdrettsvirksomhet. Det er særlig den svært rause tildelingen av 500 konsesjoner for torskeoppdrett som har bekymret oss. Dette er i stor grad "sovende" konsesjoner, i og med at det kun produseres ca. 10.000 tonn torsk i forhold til teoretisk produksjonskapasitet på 300.000 tonn. Er det riktig å tildele nye konsesjoner når det ubenyttede produksjonspotensialet er så stort? Dette illustrerer at det er behov for mer styring av denne virksomheten. I framtida kan vi også se for oss flere søknader om torskeoppdrett i de nasjonale laksefjordene, og myndighetene må derfor ha lovhjemler som gjør det mulig å styre unna slike områder. Norske Lakseelver støtter FKDs lovendringsforslag, og deler også de synspunktene som kommer fram i kommentarene til lovforslaget.

Med hilsen

Torfinn Evensen
Daglig leder